

การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนตู่ประชาบำรุง
ตำบลดอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
THE ETHICAL DEVELOPMENT OF STUDENTS AT BAN NON-TOON
PRACHABAMRUNG SCHOOL, DON HAN SUB-DISTRICT,
MUEANG DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE

พระชินภัทรพงษ์ อธิปญโญ (สมบัติโพธิ์)¹,
พระครูภาวนาโพธิคุณ² และ จักรพรรณ วงศ์พรพวิณ³
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น^{1,2,3}
Phra Chinnaphatpong Athipanyo (Sombatpho)¹,
Phrakhru Bhavanabodhikun² and Chakkapan Wongpornpavan³
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus^{1,2,3}
Corresponding Author, E-mail: chinnaphatpong2249@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนตู่ประชาบำรุง ในปรัชญาเถรวาท 2) ศึกษาการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนตู่ประชาบำรุง และ 3) ศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนบ้านโนนตู่ประชาบำรุง ตำบลดอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎก เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 31 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาตามหลักอุปนัยวิธี ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาทางกาย พบว่า การแต่งกายของนักเรียน การเบียดเบียนร่างกาย อยู่ในขั้นดี การแสดงออกทางระเบียบวินัย การทะเลาะวิวาท และมารยาทในการแสดงออกของนักเรียนควรมีการปรับปรุง และปัญหาทางวาจานั้นพบว่า ชอบพูดเท็จ ชอบพูดคำหยาบ พูดไร้สาระ

* ได้รับความเห็นชอบ: 26 สิงหาคม 2564; แก้ไขบทความ: 24 กันยายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 30 มิถุนายน 2564
Received: August 26, 2021; Revised: September 24, 2021; Accepted: September 30, 2021

2. หลักจริยธรรม พบว่า หลักอริยสัจ 4 ปาฏิสุทธิศีล 4 โยนิโสมนสิการ และหลักพุทธธรรมคำสอนในปรัชญาเถรวาท สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการพัฒนาทางจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนตู่ประชาบำรุงได้

3. การพัฒนาจริยธรรมนักเรียน พบว่า การพัฒนาจริยธรรมทางกาย มีความเป็นระเบียบวินัย แต่งกายเป็นระเบียบเรียบร้อยขึ้น การวิเวก และมารยาทการแสดงออกนั้นลดลงพอสมควร และการพัฒนาทางวาจานั้นพบว่า การพูดเท็จลดลง การคำหยาบลดลง การพูดไร้สาระลดลงเล็กน้อย ผลจากการวิจัยโดยรวมการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนออกมาในเชิงบวก ซึ่งทำให้ประเมินได้ว่า หลักธรรมทางปรัชญาเถรวาทสามารถที่จะช่วยพัฒนาจริยธรรมนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นได้อีก

คำสำคัญ: การพัฒนา; จริยธรรม; นักเรียน

Abstract

The objectives of this research were: 1) study the ethics of students at Ban Non-Toon Prachabamrung School based on Theravada Philosophy; 2) to study the ethical development of students at Ban Non-Toon Prachabamrung School; 3) to analytically study ethical development of primary school students at Ban Non-Toon Prachabamrung School, Don Han Subdistrict, Mueang District, Khon Kaen Province. This research was carried out by means of the documentary research through studying information from Tipi taka, documents and related research. The obtained data were interpreted by using descriptive analysis based on the inductive reasoning principles.

The research results were as follows:

1. The research results of physical problems revealed that the codes of dress and burglary were in a good state. Expression of discipline, controversy, and manners of students should be improved. Also, verbal problems concerned lying, profanely and nonsense speech.

2. The analysis of ethics found that Four Noble Truth, Morality for Purification, Wise Attention and Buddhist principles in Theravada philosophy can be used as a guideline for improving the students' ethics at Ban Non-Toon Prachabamrung School.

3. The results of the ethical development of students revealed that based on the development of physical ethics, students dressed up more appropriately, the courtesy and

undesirable manners were moderately reduced. For verbal development, lying, profanely and nonsense speech decreased slightly. The overall research results from the development of student ethics came out positive. This makes it possible to say that Theravada's philosophical principles can further enhance student ethics.

Keywords: Ethics; Development; Students

บทนำ

ในยุคปัจจุบันโลกมีความเจริญทางด้านวัตถุอย่างมาก คนในสังคมให้ความสำคัญต่อวัตถุภายนอกมากกว่าคุณค่าภายในจิตใจ ทำให้คนในสังคมแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาโดยปราศจากการใช้ปัญญา คิดพิจารณาอย่างรอบคอบ พฤติกรรมของคนในสังคมอาจจัดแบ่งออกเป็นกระแสแห่งความอยากได้ และกระแสแห่งความโกรธซึ่งก่อให้เกิดปัญหามากมายขึ้นในสังคมที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะการขาดความสำนึกทางศีลธรรมของคนในสังคมนั้นเองปัญหาสังคมดังกล่าวได้ทวีความรุนแรงและมีความหลากหลายมากขึ้น สาเหตุปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากสภาพเศรษฐกิจในครอบครัว ทำให้พ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลลูก สภาพแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ไร้พรมแดนในแนวทางโลกาภิวัตน์ซึ่งต่างมุ่งเน้นการแข่งขันเพื่อสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ทำให้คนให้ความสำคัญต่อวัตถุมากขึ้นที่เรียกกันว่า สังคมบริโภคนิยม ก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมโดยเฉพาะในเยาวชนอันเนื่องมาจากขาดการอบรมขัดเกลาทางด้านจิตใจ และในบางกรณีก็ถูกละเลยโดยครอบครัว และสถานศึกษาในการปลูกฝังศีลธรรมและจริยธรรมจนทำให้เด็กขาดจิตสำนึกต่อหน้าที่ ขาดความรับผิดชอบ ชั่วดี ขาดการใช้สติพิจารณา การพัฒนาพฤติกรรมให้นักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้สอดคล้องกับค่านิยมของคนส่วนใหญ่ของชาติ ในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีสถานการศึกษาต้องมีการบริหารจัดการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคน ให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ มีสติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรม สามารถดำรงชีวิตสังคมอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยเฉพาะการบริหารและในจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น กำหนดเป้าหมายไว้ ด้วยการทำให้โรงเรียนและนักเรียน มีคุณภาพ ในจริยธรรม และการประพฤติปฏิบัติตนของนักเรียน โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2553 : 5)

ในการส่งเสริมหลักพุทธจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนานักเรียนในด้านพฤติกรรมที่ดีทั้งทางร่างกาย วาจา ใจ และสติปัญญา เพื่อเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าแก่ประเทศชาติ และนำไปสู่ความเจริญเทียบทันกับนานาอารยประเทศ โดยเน้นให้นักเรียนได้รับการฝึกหัดศีล หรือฝึกอบรมความประพฤติตนที่ดีเป็นการศึกษาที่ทำให้เกิด สัมมาทิฏฐิ ด้วยการเริ่มฝึกหัดตั้งแต่ขั้นต้น ซึ่งคุณค่าของศีลมี 2 วิธี คือ

1) การฝึกศีลที่อาศัยความเคยชินและศรัทธา เป็นวิธีที่เน้นหนักในด้านระเบียบวินัย ได้แก่ การจัดสรรสภาพแวดล้อมให้เป็นกรอบกำกับความประพฤติ และจัดระเบียบความเป็นอยู่ เช่น กิจวัตร เป็นต้น ให้กระชับ ฝึกคนปฏิบัติให้เกิดความคุ้นและเคยชินเป็นนิสัย พร้อมนั้นก็สร้างเสริมศรัทธา โดยให้กัลยาณมิตรเช่นครูแนะนำชักจูงให้เห็นว่า การประพฤติดี มีระเบียบวินัยเช่นนั้น มีประโยชน์ คุณค่าหรืออานิสงส์อย่างไร และอาจให้ได้ยินได้เห็นบุคคลผู้มีความประพฤติดีงามน่าเลื่อมใสศรัทธา ที่มีความสุขความสำเร็จเป็นแบบอย่าง เช่น คุณครู 2) การฝึกศีลที่ใช้โยนิโสมนสิการกำกับ เป็นวิธีที่เน้นความเข้าใจในความหมายของการกระทำ หรือการปฏิบัติทุกอย่าง คือปฏิบัติการด้วยโยนิโสมนสิการ หรือใช้โยนิโสมนสิการนำ และคุมพฤติกรรม ดังตัวอย่างเรื่องการแต่งกายที่ได้กล่าวมาแล้วตามวิธีนี้ กัลยาณมิตร เช่น ครู จะช่วยได้โดยแนะนำแนวความคิดให้เห็นช่องทางพิจารณาและเข้าใจความหมายของพฤติกรรมนั้น ๆ ไว้ก่อน แต่เมื่อถึงเวลาปฏิบัติ นักเรียนหรือผู้ปฏิบัตินั้น จะต้องทำใจพิจารณาเอาเองทุกคราวทุกกรณีไป (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2555 : 695-696) และวิธีการดังกล่าวมานี้ได้สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กล่าวไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สรุปได้ว่า ในการสอนศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาชั้นนั้นมีมาตรฐานการเรียนรู้จำนวน 8 ด้าน โดยเฉพาะการเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์นั้น ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถอธิบายความสำคัญของพระพุทธรูปศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน ปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธรูปศาสนาหรือหลักธรรมที่ตนนับถือตามที่กำหนด ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียนและชุมชนตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถปฏิบัติตามจริยธรรมของพระพุทธรูปศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและหลักในการพัฒนาชาติไทยอธิบายองค์ประกอบและความสำคัญของพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา และหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธรูปศาสนาหรือหลักธรรมที่ตนนับถือตามที่กำหนด ชื่นชมการทำความดีของบุคคลในประเทศตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อแก้ปัญหาอบายมุขและสิ่งเสพติด อธิบายลักษณะสำคัญของศาสนาพิธีกรรมของศาสนาอื่นๆ และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเมื่อเข้าร่วมพิธี (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2553 : 8)

ปัจจุบันนี้ สถาบันการศึกษาได้สอดแทรกโครงการที่เรียกว่า “บวร” ในการร่วมมือกันระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อการส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมถือเป็นสถาบันหลักที่มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียน ตั้งแต่ เกิด เติบโต จนกระทั่งตาย มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงหน้าที่ของตน ที่จะต้องปฏิบัติต่อบิดามารดา และครอบครัว เป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม

วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น 371 ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2564

ต่อมาคือวัด เป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อสังคมไทย ตั้งแต่เกิดจนตาย ปัจจุบันการมีพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนด้วยกัน โรงเรียนบ้านโนนตู่ประชาบารุง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นโรงเรียนรัฐบาล ได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษาของรัฐ ซึ่งหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้นที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ เป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านโนนตู่ประชาบารุง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงได้นำหลักพุทธจริยธรรมในทางพระพุทธศาสนามาเป็นแนวทางการพัฒนา คือ หลักปรัสุทธิศีล 4 เพื่อให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและมุ่งสร้างให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ มีความรู้ความสามารถมีทักษะในการทำงาน

ดังนั้น จากปัญหาที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนตู่ประชาบารุง ตำบลดอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพราะเห็นว่าศีลธรรม และจริยธรรมเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ตามสาระของการเรียนรู้ ในการสร้างคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนให้เป็นผู้มีสำนึกที่ดีที่เกิดจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และได้รับการพัฒนาให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพแก่ประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนตู่ประชาบารุงในพุทธปรัชญาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนตู่ประชาบารุง ตำบลดอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนบ้านโนนตู่ประชาบารุง ตำบลดอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลจาก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก
2. กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีจำนวน 31 รูป/คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 3 คน 2) นักเรียน จำนวน 18 คน และ 3) ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 10 คน
3. การสร้างเครื่อง และการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ กล้องถ่ายรูป สมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายวิดีโอ

ในการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการสร้างแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมมีขั้นตอนในการการสร้างเครื่องมือการวิจัย และการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัยโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามชื่อวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์การดูแลผู้ป่วยติดเตียงตามหลักพุทธจริยศาสตร์ ในตำบลบ้านฝาง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2) ข้อมูลที่ได้มาจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นประเด็นคำถามแบบสัมภาษณ์ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ

3) ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาความเหมาะสมและความถูกต้องตามเนื้อหา ภาษา และความสอดคล้องเกี่ยวกับประเด็นคำถาม

5) เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบก่อนนำไปเก็บข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1) นำหนังสือจากศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีผู้พระสงฆ์ ผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง และหน่วยงานราชการ เป็นต้น เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในการสัมภาษณ์เชิงลึก

2) สร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลหลัก และกลุ่มเป้าหมาย พบปะพูดคุยเพื่อสร้างความคุ้นเคยแจ้งวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3) กำหนดนัดหมายวันเวลาที่ดำเนินการสัมภาษณ์ที่แน่นอนเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เตรียมตัวและเตรียมเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักและบุคคลอื่นๆ โดยใช้วิธีการบันทึกเทป จดบันทึก และการสนทนากับกลุ่มเป้าหมาย

5. การตรวจตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม มาตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการสามเส้า โดยการนำเอาข้อมูลที่ตรงกันมาการแปรความ การตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ตามหลักอุปนัยวิธี

ผลการวิจัย

1. จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนตู่ประชาบำรุงในพุทธปรัชญาเถรวาท สรุปได้ว่า การนำหลักจริยธรรมในพุทธปรัชญาเถรวาทมาเป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นไป

ตามทิศทางที่พึงประสงค์โดยมี 1) หลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และ อุเบกขา มาพัฒนา ด้านจิตใจของนักเรียนในระดับปัจเจกบุคคลผ่านกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเป็นการบ่มเพาะลักษณะนิสัย ให้มีความรักความสามัคคีมีความปรารถนาดีต่อบุคคลอื่นรู้จักพลอยยินดีกับเพื่อน ๆ ที่ได้ดีไม่มีความอิจฉาริษยา คนอื่นและรู้จักทำใจให้เป็นกลางไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก 2) สังคัตถ 4 ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา เป็นการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกทางกาย และวาจา นำมาใช้เพื่อปรับ พฤติกรรมนักเรียนให้สนใจต่อเพื่อนนักเรียนด้วยกันด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลในกิจกรรมต่าง ๆ รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีจิตอาสาเว้นจากการยutzจริตและวจีทุจริต 3) ขรวาจาธรรม ประกอบด้วย สัจจะ จาคะ ทมะ และ ขันติ เป็นการนำมาเพื่อปรับเปลี่ยนลักษณะนิสัยที่ชอบโกหก การไม่ตรงต่อเวลา การทะเลาะวิวาท และการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา นำมาเพื่อพัฒนานักเรียนให้บรรลุเป้าประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนด้วยการเก่ง ดี มีความสุข

2. การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนตุนประชาบำรุง ตำบลตอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ว่า มีสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาด้วยสาเหตุเนื่องจากนักเรียนชายและ นักเรียนหญิง มักชอบเล่นกีฬาากลางแจ้งด้วยตัวเอง เช่น เตะฟุตบอล วอลเลย์บอล ตะกร้อ เป็นต้น จึงทำให้การอยู่ร่วมไม่ค่อยเกิดการกระทบกระทั่งกันมากมายเท่าไร ยกเว้นเรื่องการพูดคำหยาบ โดยเฉพาะเลียนแบบจากเกมส์ออนไลน์ส่วนสาเหตุของปัญหาทางวาจา อันเกิดจากการเลี้ยงดูอบรม สั่งสอน หรือสถานะหรืออาชีพของครอบครัว ผู้ปกครอง หรือคนใกล้ชิดครอบข้าง สภาพสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว เป็นเหตุให้เด็กนักเรียนได้ซึมซับ ปรับนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน จนกลายเป็นเรื่องปกติ จนเด็กไม่เกิดความรู้สึก ว่าถูกหรือผิด อีกประการที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ ในสังคมไทยที่พบเห็นได้ก็คือบรรดาพ่อแม่ผู้ปกครอง มักจะมีโทรศัพท์มือถือไว้ติดตัวทั้งการดูการ์ตูน เล่นเกม ท่องโลกในสังคมออนไลน์ได้ง่าย เครื่องมือสื่อสาร อิเลคทรอนิกส์ เช่น โทรศัพท์สมาร์ทโฟน เด็กนักเรียนมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีดีกว่ารุ่น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย พฤติกรรมของเด็กนักเรียนส่วนมากใช้คำพูดที่หยาบคายตามอย่างนักเล่นเกมออนไลน์ ซึ่งแยกสรุปปัญหาต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) ปัญหาทางกาย สรุปได้ว่า ไม่มีการทะเลาะวิวาท การใช้ความรุนแรงเกิดขึ้นในหมู่นักเรียน ปัญหาการประทุพติผิดในกาม การลักทรัพย์ การหยอกล้อกันจนเกินขอบเขต ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ ก็ไม่ค่อย เกิดขึ้น เนื่องจากเด็กมีจำนวนนักเรียนชายและนักเรียนหญิงต่อชั้นปีค่อนข้างน้อย

2) ปัญหาทางวาจา สรุปได้ว่า นักเรียนส่วนมากใช้วาจาไม่สุภาพเวลาสนทนาชอบพูดจาเพื่อ เจ้อ ส่อเสียด พูดเท็จ มักจะมีการโต้เถียงกันในหมู่นักเรียนโดยใช้คำที่รุนแรงและหยาบคาย นักเรียนชอบ พูดโกหกผู้ปกครอง ครูผู้สอน และเพื่อนนักเรียนด้วยกัน โกหกผู้ปกครองในเรื่องการบ้านไม่มี เช่น ครูไม่ได้ สั่งให้ทำ โกหกครูผู้สอนว่า ลืมบ้าง เพราะทำงานส่งครูไม่ทัน มีการพูดส่อเสียด พูดเยาะเย้ยผู้อื่น เป็นต้น

3. วิเคราะห์การพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนบ้านโนนตุ่นประชาบำรุง ตำบลดอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ว่า การนำหลักพุทธปรัชญามาเป็นแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนทำให้พฤติกรรมของนักเรียนเปลี่ยนไปในทิศทางที่พึงประสงค์ดังนี้ พฤติกรรมทางกาย ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา มาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนให้แสดงออกทางกาย ด้วยการให้ปันมีน้ำใจต่อเพื่อน นักเรียนด้วยกันรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยการรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรามีจิตอาสาเว้นจากกายทุจริต 3 อย่าง คือ รังแกเพื่อนที่ด้อยกว่าตน ลักขโมยสิ่งของของเพื่อน และล่วงละเมิดทางเพศตรงข้ามให้ได้รับความเสียหาย และเป็นผู้รู้จักบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่โรงเรียน และพฤติกรรมทางวาจา พัฒนาให้ใช้หลักปิยวาจาในการพูดคุยกับกลุ่มเพื่อนด้วยการเว้นจากวจีทุจริต 4 อย่าง คือ พูดเท็จ พูดคำหยาบ พูดส่อเสียด พูดเพ้อเจ้อ นำไปสู่การผูกมิตร นอกจากนี้ยังใช้หลักขรราวาสธรรมประกอบ สัจจะ จาคะ ทมะ และขันติ เป็นการนำมาเพื่อปรับเปลี่ยนลักษณะนิสัยที่ชอบโกหก การไม่ตรงต่อเวลา การทะเลาะวิวาท และการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา มาพัฒนาด้านจิตใจของนักเรียนในระดับปัจเจกบุคคลผ่านกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเป็นการบ่มเพาะลักษณะนิสัยให้มีความรักความสงสารมีความปรารถนาดีต่อบุคคลอื่น รู้จักพลอยยินดีกับเพื่อนๆ ที่ได้ดีไม่มีความอิจฉาริษยาคนอื่นและรู้จักทำใจให้เป็นกลางไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก 2) และอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา นำมาเพื่อพัฒนานักเรียนให้บรรลุเป้าประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนด้วยการเก่ง ดี มีความสุข และอิทธิบาท 4 อย่างนี้เป็นหลักธรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน และเป็นเหตุเป็นผลเกื้อหนุนซึ่งกันและกันในลักษณะของกระบวนการเช่น เมื่อมีฉันทะ ความยินดีความรักในเรียนเพื่อสร้างอนาคตที่ดีแก่ตนเอง จะทำให้เกิดวิริยะ ความเพียรความพยายามในการเรียน เมื่อมีความเพียรเกิดขึ้น จึงเกิด จิตตะ ความฝึกฝน ความสนใจหรือเอาใจใส่ต่อการเรียนเพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีงาม เมื่อฝึกฝนใส่ใจย่อมมีวิมังสา สอดส่องหรือพิจารณาในสิ่งที่จะทำนั้นอย่างมีเหตุมีผลอย่างผู้มีปัญญา อิทธิบาทจึงเป็นคุณอันวิเศษที่เกื้อหนุนให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน จึงชื่อว่า เป็นพื้นฐานเครื่องแห่งความสำเร็จ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนตุ่นประชาบำรุง ตำบลดอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจหลายประเด็นเกี่ยวกับการนำหลักจริยธรรมมาเพื่อการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนจึงนำประเด็นที่น่าสนใจเหล่านั้นมาเพื่อการอภิปรายผล ดังนี้

วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น 375
ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2564

1) ปัญหาพฤติกรรมทางกายด้วยการแสดงออกในเรื่องของการแต่งกายของนักเรียนไม่เป็นไปตามกฎระเบียบของโรงเรียนมีพฤติกรรมในการเบียดเบียน ลักทรัพย์ การทะเลาะวิวาท นำไปสู่ความเสียหายชื่อเสียงของโรงเรียน รวมทั้งทำให้คะแนนประเมินด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของโรงเรียนตกต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงศึกษากำหนด จึงควรนำหลักคุณธรรมจริยธรรมมาใช้เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับ รัฐนิยมศรีเคน (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า การพัฒนาพฤติกรรมทางกายด้วยหลักคุณธรรม จริยธรรมได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้นนักเรียนได้รับการส่งเสริมด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต การปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นทางพระพุทธศาสนาด้วยความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวทีและความประหยัด ในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยใช้กลยุทธ์เข้าค่ายพุทธบุตร เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ ทิพย์ หาสาสน์ศรี (2553) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนควบคู่ไปกับกิจกรรมในการเรียนการสอน 2) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน 3) ด้านกิจกรรมของโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนา มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการทำการศึกษาร่วมกับครูในการสอดแทรกการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรมต่อนักเรียน

2) หลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา เมื่อนำมาเพื่อพัฒนานักเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนด้วยการเก่ง ดี มีความสุข และอิทธิบาท 4 อย่างนี้เป็นหลักธรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน และเป็นเหตุเป็นผลเกี่ยวพันซึ่งกันและกันในลักษณะของกระบวนการที่นำสู่ความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ มงคลสิน เตชะนิยม (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานโครงการเสริมทักษะระเบียบวินัยวิจยครูและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนหลังเข้าค่ายคุณธรรมในด้านความขยัน ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุขภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจ อยู่ในระดับดีมาก สำหรับความประหยัดอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนมีพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 8 ด้านสูงกว่าก่อนเข้าค่ายคุณธรรม และซึ่งสอดคล้องกับ สมพร อินทรพาเพียร (2560 : 20) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปรับใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย 3.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับ จากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านฉันทะ ความพึงพอใจต่อการศึกษเล่าเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.09 รองลงมา ด้านวิมังสา เตือนตนในการศึกษาเล่าเรียน อยู่ในระดับมาก

มีค่าเฉลี่ย 4.07 ด้านวิริยะ เพียรพยายามในการเรียน อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.96 และด้านจิตตะ เอาใจ
ฝักใฝ่ต่อการศึกษาเล่าเรียน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.61 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรมีการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา ทางโรงเรียนควร
จัดให้มีการเรียนการสอนในเรื่องเบญจศีล หรือศีลพื้นฐาน 5 ประการ เพื่อให้ให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจ
ในศีล 5 ที่เป็นจริยธรรมอันดีงาม อันเป็นศีลพื้นฐานอย่างแท้จริง และสามารถจะประพฤติปฏิบัติตนเอง
ได้ในจริยธรรมที่ถูกต้องตามหลักประพฤติปฏิบัติที่ดีของสังคมโดยรวม

2) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน ที่อยู่ในบริเวณชุมชนหรือใกล้เคียง
เพื่อบ่งชี้ให้เห็นว่าการสอนสร้างจริยธรรมที่ถูกต้องที่ควรในการเรียนการสอนในเรื่องเบญจศีล หรือศีล
พื้นฐาน 5 ประการ สามารถส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติที่ดีของนักเรียนให้กับชุมชนและสังคมได้ดี

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1) ควรมีการส่งเสริมความรู้ทางปรัชญาเถรวาทในแนวทางการสอนทางพระพุทธศาสนา
เพื่อปลูกฝังจริยธรรมตามบริบทในโรงเรียนท้องถิ่นนั้นๆ ปรับปรุงให้เข้ากับสถานะนักเรียน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ศึกษาข้อมูลให้ได้นักเรียนในทุกระดับชั้น โดยปรับแนวทางการจริยธรรมให้เหมาะสมกับ
ฐานความรู้ด้านเบญจศีล หรือศีลพื้นฐาน 5 ประการ

2) ศึกษาองค์ประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความเชื่อหรือศรัทธาในศีล 5 นักเรียน
ในทุกระดับชั้น

3) ทำวิจัยแบบบูรณาการในการนำศีล 5 ประการ ไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน ได้อย่างแท้จริง

องค์ความรู้ใหม่

จากการทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนตุ่นประชาบำรุง ตำบลดอนหัน
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ได้องค์ความรู้ คือ การพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของ
โรงเรียนด้วยการออกกฎระเบียบและการบังคับจะทำให้พฤติกรรมของนักเรียนแสดงออกในทางก้าวร้าว
ต่อต้านกฎระเบียบของโรงเรียนในทางที่ดีจะต้องปลูกฝังระเบียบวินัยทางใจแก่นักเรียนด้วยการนำหลัก
คุณธรรมจริยธรรมทางพุทธศาสนาเป็นแนวทางร่วมในการพัฒนาจึงจะเป็นการพัฒนาพฤติกรรมที่มี
ความสมบูรณ์ทั้งกาย วาจา ใจ นำไปสู่การเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

พระราชบัญญัติ, การศึกษาแห่งชาติ, (พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553)

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2555). พุทธธรรมฉบับปรับขยาย. (พิมพ์ครั้งที่ 32). กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

รัชนี ยมศรีเคน. (2551). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐานของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทิพย์ หาสาสน์ศร. (2553). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนสาธิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มงคลสิน เตชะนิยม. (2550). การศึกษาการปฏิบัติงานโครงการเสริมทักษะระเบียบวินัยครูและผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สมพร อินทรพาเพียร. (2560). การปรับใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.